

звесці рахунок з життям семінацістською шляхеткою, але яє удалося врятувати. Самозабойця — у асноўным непаўналетня дзяў-

думку экспертаў, сама-спальванні — вынік бяс-праўнага становішча жан-чын у сям'і.

ХТО ЕСЦЬ ХТО

Згода, але не згодніцтва

Гэтае слова — згода — даўно пануе ў нашых настроях і розумах, да гэтай ідэі людзі звяртаюцца, як да апошняй надзеі на стабілізацыю палітычнай, эканамічнай сітуацыі. Зараз пра сябе ўсё актыўнае запісвае, што ўзяла гэтае слова ў найменне палітычнага руху — Партыя народнай згоды, якая праходзіць праз стадыю арганізацыйнага афармлення. Якое слова ні вазьмі — гучыць даволі моцна. Што ж за словамі!

Пра гэта яшчэ гаворылі члены арганізацыйнага камітэта партыі Аляксей КАРОЛЬ і Леанід ЛОЙКА.

Кароль: Імкненне жыць у згодзе, даром і ледам, з даўніх часоў вызначала духоўнае ў чалавеку, у грамадстве. І ніколі тапалічныя катаклізмы, беокаміражныя палітычныя барацьбы на знішчэнне праціўніка, нават калі перамога была поўнай, не спрыялі палітычнаму дабрабыту, маральнаму здароўю нацыі. Імкненне жыць у згодзе, цярпымасці, талерантнасці — у характары беларусаў, у традыцыі гістарычнага існавання беларускага народа. Сацыяльныя канфлікты, што бужавалі навакол, на тэрыторыі Беларусі былі аслабленымі ці нават наогул не мелі водгуку. І гэта таксама добрая падстава для ўзаемаарумення, добраахвотнага суіснавання ўсіх людзей Беларусі. Не трэба толькі навукова раздзяляць іскры пажару, падштурхваць развіццё падзей у той бок і да той рысы, за якой — выбух, а згода ўжо немагчыма.

Лойка: Згода ў нашым разуменні — гэта нацыянальная ідэя для Беларусі. Згода перш за ўсё для розных колаў і груп насельніцтва — усіх, хто складае народ. Перш за ўсё — згода на рэфармы як прастастаноўленне рэвалюцыі і бунту.

Пра згоду нярэдка заявляюць розныя палітычныя сілы, каб напярэдакці пачаць перагаворы ў насельніцтва Беларусі, паабядаючы спакатанаму людзей абарону ад таго, чаго ён больш за ўсё баіцца: паліты-

ічнай вольнасці, свабоды, боеснасці. Цярпець у любым выпадку даваецца яму, чалавеку, што мусіць везці на сваёй спіне палітыку. Вось і заявляюць аб згодзе ўсемагчымыя блокі — «Новая Беларусь», «Беларусь», «ХДЗ-БСР-НДП», ашала партыя.

Лойка: Мы вылучаем ідэю народнай, нацыянальнай згоды як накірунак грамадскага развіцця нашай рэспублікі. Той ці іншы палітык, тая ці іншая партыя будуць самі дастаўляць да гэтай ідэі — нехта прыме, нехта не прыме: кожны адказвае за свае крокі сам.

Кароль: Згода не ўсё і ўсім — гэта было б утопіяй. Гэта немагчыма ні на ўзроўні міжасобных, ні на ўзроўні міжпартыйных адносін. Немагчыма, напрыклад, згода чалавека сумленнага са злочынным. Але ж і няма такіх праблем, пры якіх не маглі б дамовіцца, пры добрай на тое волі, людзі сумленныя. Гэта ж і сумленныя палітыкі, партыі. Згода перш за ўсё з тым, хто падзяляе ідэю рэфармы. З тымі палітычнымі сіламі, якія, напрыклад, маральна прастастаноўляюць перадавыя парадкі (а апошняе можна дасягнуць згодзі з тымі сіламі) — згоды быць не можа. Разумныя сэнс, калі хочаш, прагматызм, — вось словы, якія вызначаюць акрэсленыя параметры тых палітычных сіл, з якімі можна веці дыялог, разам шукаць выхад з крызісу, выпрацоўваць

пабуду палітычных павалін, негала выключыць і парозу суверэнітэту, незалежнасці краіны. Вытрымаць, пераадолець перашкоды мы можам і толькі асігнаваўшы, што мы адзіны народ.

Кароль: Уласна кажучы, гэта ідэя чужага паўсюдзя — у чэраж, у перапоўненым транспарце: кінулі б яны спрэчку аб сваіх палітычных праблемах, а ўзяліся б дружна найперш за эканоміку, бо інакш дрына будзе і тым, і другім. Трэба часова забавіцца на ідэяльнай, палітычнай і іншых размовах. Эканоміка сама па сабе — не ідэалагізацыя.

Лойка: Яна дзейнічае да ўніверсальных законаў, і гэта самае разуменне — аднадушна на аснове гэтых законаў.

— Ідэя «крутлага стала», з якой налісілі (на словах) яшчэ камуністы і якая ў краінах Усходняй Еўропы не дала ніякага плёну, — не модала, калі не сказаць больш...

Кароль: Яна дала плёну. І вялікі. «Крутлага стала» ўбудоўвалі мірны пераход да рэфармы, знілі парозу грамадзянскай вайны. У нас, аднак, некалькі іншая абстаноўка, чым у краінах Усходняй Еўропы. Там з «крутлага стала» нарадзіліся партыі, скіраваныя на процістаянне існуючым структурным уладам. У нас жа няма ніякай абстаноўкі, якая малалікі, не надта ўплыўныя, але ёсць партыі. Мы прапануем пачаць перагаворы ўжо існуючым палітычным сілам — разам з дэпутатамі рознай накіраванасці, разам з прафсаюзаў, грамадскімі рухамі і арганізацыямі. І такі варыянт, на наш погляд, зусім рэальны.

— Тая праграма заява, што была не так даўно надру-

жана ў нашай газеце, дае даволі грунтоўнае ўяўленне пра асноўныя накірункі прапавуемых намі рэфармаў. Але ці не здаецца вам, што некаторыя з іх заснаваны на папулізме — раздзялі ўсім зямельныя участкі, інаш...

Лойка: Згодзе, але ўсё ж яны зроблены.

— Выходзіць, урад — камуністычны, а парламент — не? Лойка: Хутчэй да абодвух велікіх палітычных вызначэнняў «бюракратыі», і ўлада — яно да таго часу ў большай ступені. Ён фарміраваўся нават не сённяшнім парламентам, а ў значнай ступені яшчэ бюро ЦК КПБ. Савет Міністраў — гэта іерархічная лесца чыноўнікаў (Старшыня, Прэзідыум, кіраўніцтва справамі — а дзе ж сам урад?). Кааліцыйны ўрад павінен ўвабляць вынік згоды на рэфармы большасці парламентарыяў і палітычных колаў нашай краіны. Кожны міністр там будзе прадстаўляць альбо дэпутатскую фракцыю, альбо палітычны рух і абавязкова — нейкую частку насельніцтва з гэтых настрай і пажаданнямі. Кожнае рашэнне ўрада, прынятае рашаючай большасцю яго членаў — інакш, нельга — будзе чарговым крокам на шляху згоды, на шляху выхад з бачнай крызісу. І нават неппулярныя меры такога ўрада могуць апазіцыя на значны запас народнага даверу.

— Фронт таксама, здаецца, не надта вітае сённяшні ўрад...

Лойка: Сёння і намагаюцца кіраваць перш за ўсё на пераважнай частцы ўрада, на ўладзе ўлады. Гаворка, такім чынам, ідзе пра новую рэвалюцыю. А мы лічым, што парламент трэба рэфармаваць, і прапануем аказаць на яго грамадства куды больш багата. Вось я і павінен адлюстроўваць шырокі кааліцыйны ўрад з новых, свежых сіл, не каруміраваўшы, не звязаных кругавой паравукай.

Кароль: Па-мойму, нямаю дастойных людзей зноўдзяцца ў іх старых структурах — калі мы будзем іх адхіляць, то выйдзем за межы свайго тэзіса аб згодзе.

— Есць і такое меркаванне:

Зноў ідэя ўслед за ідэяй Народнага фронту? Лойка: Ды і ўрад народнага даверу — гэта бязьдэфектны ўрад, што даўна не адно і тое ж. Але сёння людзі наўрад ці падтрымваюць такі ўрад — палітра палітычных сімвалаў грамадства куды больш багата. Вось я і павінен адлюстроўваць шырокі кааліцыйны ўрад з новых, свежых сіл, не каруміраваўшы, не звязаных кругавой паравукай.

Кароль: Па-мойму, нямаю дастойных людзей зноўдзяцца ў іх старых структурах — калі мы будзем іх адхіляць, то выйдзем за межы свайго тэзіса аб згодзе.

— Есць і такое меркаванне:

Асцярожна, СНІД!

Чуў, што Беларусь амаль лавіруе па імпальсіх захворванняў на СНІД, ці так гэта?

А. КУЗНІЦОВ.

г. Мінск. Справа, якая гэта ні жаліва, але ў краінах СНІД Беларусі займае «ганаровае» трэцяе месца па колькасці ВІЧ-інфіраваных — амаль 80 чалавек. І гэта пры тым, што яшчэ ў 1986 годзе ў рэспубліцы не было ніводнага хворага. Затое ў 1991 годзе колькасць ахвяр гэтай хваробы перавысала паўтара дзясятка. Дарэчы, трэба ўлічваць, што на аднаго выхаванага хворага прыпадаюць як мінімум 10 неінфіраваных. Не раз Рэспубліканскі цэнтр па прафілактыцы і барацьбе са СНІДам звяртаўся да прадпрыемстваў з просьбай унесці сродкі ў рублёў і валюты на рахунак цэнтра, што дазваляла б набыць лекі, тэст-сістэмы і аказваць матэрыяльную дапамогу хворым на СНІД. Але адказу так і не дакачаўся. Пра прагнозы спецыялістаў, з-за шэрагу прычын вынікі эпідэміі СНІДа могуць быць проста катастрофічнымі. А эфектыўных сродкаў лячэння пакуль што няма.

Прыклад ёсць.

Чакаем рашэння

У нашай сямі ёсць неафіцыйны абліччавы дырэктар ССР 1982 года. Яна газета паведамляла, што неабавязкова іх можна будзе прадаць. Але мінуў час, і чаго мы чакаліся: банкіўскія аператары з абліччавымі пазіцыямі, і невядома, ці будуць адноўлены наогул...

Міхал АСТАПЕНКА.

г. Мінск.

У Міністэрстве фінансаў рэспублікі наш растлумачылі, што такое рашэнне ўрада аб каштоўных паперах было вымушчаным і неабоўдзімым.

Дзесяці ў нашай сусветнай хвалях яны патаку на Беларусь з іншых рэспублік былога Саюза. Аплачваю іх пры сённяшнім нястачы грашовых сродкаў проста не было магчымасці. Так што палітыка, як спрабавалі хто-ніхто свяржэць, тут не замешана. Ва ўрадзе зараз якаясьці зямля распрацоўкай парадку прывесці каштоўных папер у насельніцтва. Колькі часу на гэта будзе затрачана, скажыце дакладна мы не можам, але, мяркуючы па ўсім, нямнога. Прынамсі, урад Расіі ўжо вырашыў гэту праблему. Праўда, павольна. Там таксама ўжо спяняны аператары на купі-продаж абліччавых пазіцыяў 1982 года і аб'яўлена аб выпуску расійскай унутранай выйгрышнай пазіцыі 1992 года. Грамадзяне РФ зможуць, пачынаючы з восені, абмяняваць сваёй абліччавы на расійскія па наміналу з улікам мінулага года кампенсацыі.

Чым не прыклад? Магчыма, звернуць на яго ўвагу і ў Мінску.

«Палешым»...

ваду

Кануць, што палешым рэсуду вадою з-пад крыны нельга. А як абмысціць?

К. МУХАВЕЦ.

г. Мінск.

У вадзе з гарадскога водарадкова ўтрымліваецца хлор, які раслінны ў большасці сваёй не перапісвае. Ёсць і іншыя непажаданыя рэчывы.

Таму вадзі трэба адстойваць на працягу двух-трох сутак. Добра будзе, калі вы папярэдне даведаецеся, яе да 70-90 градусаў і астудзіце. Асадок таксама не ўжывайце.

А найлепш палешым снежнай ці дажджавой вадой.

КАЛЕНДАР «ЗВЯЗДЫ»

2 красавіка, спадняеца 160 гадзін з дня нараджэння Паўла Апанасавіча Бабырчука (1832-1905) — гісторыка і этнографа. Ён на радзіву ў невялікім мястэчку Вака, што каля Вілені. Галоўная праца, якая зрабіла Бабырчука вядомым, — грунтоўнае даследаванне «Матэрыялы для геаграфіі і гісторыі Расіі, сабраныя афіцэрамі Генеральнага штаба: Гроўзенскага губерня (ч. 1-2. Сб. 1863)», дзе дзесяць апісання жыцця і гаспадарчых пабудов, адзення і страў, рэчэй хатняга і сямейнага ўжытку, вераванняў, абрадаў і звычак, вытворцаў дзейнасці беларусаў, прыводзячы на звесткі пра матэрыяльную станавішча і класавую дыферэнцыяцыю беларускай вёскі.

Не думалі, напэўна, класіфікацыя «Вялікіх» і «Малых», што настане такі час, калі з'явіцца некалькіх іх твораў вынесуць з нігігары на прычыны поўнай адсутнасці попыту на іх. Замочылі шматгадовы пил з паліцыі, нігігары расставілі больш савабодна, а на самым пачатку года паставілі Вібілію.

Магчыма, у юрыдычным выпадку ўсё абдысвалася не зусім так, але вынікі паўсюдзя наіраўся адзін і той жа: страціўшы надзею ўбачыць друкаваныя словы, людзі нарэшце атрымалі права на выбар і многія зноў узялі ў рукі Вібілію — нігігу ўсіх краін і народаў.

Уважліва ў кініны магазін № 35 па вуліцы Прытыцкага і адразу бачыць дырэктар агенцтваў ламады. Запалена інакш інакш усе беларускія светы. Навідаюцца тут гэты Ісак: на ёй разам з іншымі пастаці сусветна вядомых асветнікаў — Мірылы Тураўскага і Едэсініні Палайца. Тут размясціліся адзін праваслаўны ініці.

Таццяна Герман працуе дырэктарам магазіна, але ў адносінах да гэтага аддзела яна правяла і іншы арганізатары, і беспрычынна. Надалі інакш кантакты з многімі ўстановамі Мінска, Каўпаў, Смаленска, Санкт-Пецярбурга. Значную дапамогу і падтрымку атрымала ад Мінскай епархіі.

— Сёння ўсе мы настолькі духоўна бедныя, што адраджэнне ў гэтым кірунку трэба пачынаць з самага простага, агульнадаступнага, — дэкларацыя сваіх думак Таццяна Герман. — З

гэтай мэтай мы назапасілі літаратуру для дзяцей і дарослых, жароўных разнавіднасцяў з асіновымі рэлігіі, народнымі тлумачэннямі ўсіх службоў праваслаўнага храма. Ёсць у нас разнастайныя папулярныя да Віліяна, дзіця, мноства ікон, пластына на друкаваным матэрыяле на выпадак уважэння ў новы дом. Інакш паступілі ў продаж Вібілію ў двух тамак, афармленых сусветна вядомымі мастацтвамі. Гэта зацікавіць і аматараў выхаваных мастацтваў. Ёсць у нас і Святло Евангелія ў перакладзе на беларускую мову. За прылаўкам новага аддзела ахвотна працуе малодца прадаўца Вольга Лаханько, якая дэкларацыя на пытанні папулярнага аб прызначэнні ікон, змешчылі ініці.

Мы першыя ў рэспубліцы стварылі такі аддзел і за нядоўгі час яго існавання пераналіліся ў неабходнасці і нарысы нашай працы. Частка прыбытку, які да нас магазін, ідзе ў фонд пабудовы ў гэтым жа раёне горада новага праваслаўнага храма.

НА ЗДЫМКАХ: праваслаўны Вольга ЛАХАНЬКО; гарыць, не гэс-не ламады; у аддзеле праваслаўнай літаратуры.

Яўген ПАСЕЧНИК.

ПІСТОРЫЯ БЕЗ «ВЕЛІХ ПЛЯМ»

Апакаліпсіс-42, або Трагедыя на Дубравенцы ў Магілёве

Паважаная рэдакцыя! Прычым у «Звяздзе» артыкул «Апакаліпсіс і выхад» напісаны пра вельмі падобную, але малавядомую за межамі нашага горада трагедыю ў акупаваным Магілёве. Сам я, зразумела, не быў яе сведкам, але з дэталю і шмат чаю пра гэта. Маркую, гэты расказ зацікавіць і газету, і яе чытачоў.

Сёлет, 10 красавіка, спадняеца 160 гадзін з дня нараджэння Паўла Апанасавіча Бабырчука (1832-1905) — гісторыка і этнографа. Ён на радзіву ў невялікім мястэчку Вака, што каля Вілені. Галоўная праца, якая зрабіла Бабырчука вядомым, — грунтоўнае даследаванне «Матэрыялы для геаграфіі і гісторыі Расіі, сабраныя афіцэрамі Генеральнага штаба: Гроўзенскага губерня (ч. 1-2. Сб. 1863)», дзе дзесяць апісання жыцця і гаспадарчых пабудов, адзення і страў, рэчэй хатняга і сямейнага ўжытку, вераванняў, абрадаў і звычак, вытворцаў дзейнасці беларусаў, прыводзячы на звесткі пра матэрыяльную станавішча і класавую дыферэнцыяцыю беларускай вёскі.

Паважаная рэдакцыя! Прычым у «Звяздзе» артыкул «Апакаліпсіс і выхад» напісаны пра вельмі падобную, але малавядомую за межамі нашага горада трагедыю ў акупаваным Магілёве. Сам я, зразумела, не быў яе сведкам, але з дэталю і шмат чаю пра гэта. Маркую, гэты расказ зацікавіць і газету, і яе чытачоў.

Сёлет, 10 красавіка, спадняеца 160 гадзін з дня нараджэння Паўла Апанасавіча Бабырчука (1832-1905) — гісторыка і этнографа. Ён на радзіву ў невялікім мястэчку Вака, што каля Вілені. Галоўная праца, якая зрабіла Бабырчука вядомым, — грунтоўнае даследаванне «Матэрыялы для геаграфіі і гісторыі Расіі, сабраныя афіцэрамі Генеральнага штаба: Гроўзенскага губерня (ч. 1-2. Сб. 1863)», дзе дзесяць апісання жыцця і гаспадарчых пабудов, адзення і страў, рэчэй хатняга і сямейнага ўжытку, вераванняў, абрадаў і звычак, вытворцаў дзейнасці беларусаў, прыводзячы на звесткі пра матэрыяльную станавішча і класавую дыферэнцыяцыю беларускай вёскі.

Паважаная рэдакцыя! Прычым у «Звяздзе» артыкул «Апакаліпсіс і выхад» напісаны пра вельмі падобную, але малавядомую за межамі нашага горада трагедыю ў акупаваным Магілёве. Сам я, зразумела, не быў яе сведкам, але з дэталю і шмат чаю пра гэта. Маркую, гэты расказ зацікавіць і газету, і яе чытачоў.

Сёлет, 10 красавіка, спадняеца 160 гадзін з дня нараджэння Паўла Апанасавіча Бабырчука (1832-1905) — гісторыка і этнографа. Ён на радзіву ў невялікім мястэчку Вака, што каля Вілені. Галоўная праца, якая зрабіла Бабырчука вядомым, — грунтоўнае даследаванне «Матэрыялы для геаграфіі і гісторыі Расіі, сабраныя афіцэрамі Генеральнага штаба: Гроўзенскага губерня (ч. 1-2. Сб. 1863)», дзе дзесяць апісання жыцця і гаспадарчых пабудов, адзення і страў, рэчэй хатняга і сямейнага ўжытку, вераванняў, абрадаў і звычак, вытворцаў дзейнасці беларусаў, прыводзячы на звесткі пра матэрыяльную станавішча і класавую дыферэнцыяцыю беларускай вёскі.

Паважаная рэдакцыя! Прычым у «Звяздзе» артыкул «Апакаліпсіс і выхад» напісаны пра вельмі падобную, але малавядомую за межамі нашага горада трагедыю ў акупаваным Магілёве. Сам я, зразумела, не быў яе сведкам, але з дэталю і шмат чаю пра гэта. Маркую, гэты расказ зацікавіць і газету, і яе чытачоў.

Сёлет, 10 красавіка, спадняеца 160 гадзін з дня нараджэння Паўла Апанасавіча Бабырчука (1832-1905) — гісторыка і этнографа. Ён на радзіву ў невялікім мястэчку Вака, што каля Вілені. Галоўная праца, якая зрабіла Бабырчука вядомым, — грунтоўнае даследаванне «Матэрыялы для геаграфіі і гісторыі Расіі, сабраныя афіцэрамі Генеральнага штаба: Гроўзенскага губерня (ч. 1-2. Сб. 1863)», дзе дзесяць апісання жыцця і гаспадарчых пабудов, адзення і страў, рэчэй хатняга і сямейнага ўжытку, вераванняў, абрадаў і звычак, вытворцаў дзейнасці беларусаў, прыводзячы на звесткі пра матэрыяльную станавішча і класавую дыферэнцыяцыю беларускай вёскі.

Паважаная рэдакцыя! Прычым у «Звяздзе» артыкул «Апакаліпсіс і выхад» напісаны пра вельмі падобную, але малавядомую за межамі нашага горада трагедыю ў акупаваным Магілёве. Сам я, зразумела, не быў яе сведкам, але з дэталю і шмат чаю пра гэта. Маркую, гэты расказ зацікавіць і газету, і яе чытачоў.

Сёлет, 10 красавіка, спадняеца 160 гадзін з дня нараджэння Паўла Апанасавіча Бабырчука (1832-1905) — гісторыка і этнографа. Ён на радзіву ў невялікім мястэчку Вака, што каля Вілені. Галоўная праца, якая зрабіла Бабырчука вядомым, — грунтоўнае даследаванне «Матэрыялы для геаграфіі і гісторыі Расіі, сабраныя афіцэрамі Генеральнага штаба: Гроўзенскага губерня (ч. 1-2. Сб. 1863)», дзе дзесяць апісання жыцця і гаспадарчых пабудов, адзення і страў, рэчэй хатняга і сямейнага ўжытку, вераванняў, абрадаў і звычак, вытворцаў дзейнасці беларусаў, прыводзячы на звесткі пра матэрыяльную станавішча і класавую дыферэнцыяцыю беларускай вёскі.

Паважаная рэдакцыя! Прычым у «Звяздзе» артыкул «Апакаліпсіс і выхад» напісаны пра вельмі падобную, але малавядомую за межамі нашага горада трагедыю ў акупаваным Магілёве. Сам я, зразумела, не быў яе сведкам, але з дэталю і шмат чаю пра гэта. Маркую, гэты расказ зацікавіць і газету, і яе чытачоў.

Сёлет, 10 красавіка, спадняеца 160 гадзін з дня нараджэння Паўла Апанасавіча Бабырчука (1832-1905) — гісторыка і этнографа. Ён на радзіву ў невялікім мястэчку Вака, што каля Вілені. Галоўная праца, якая зрабіла Бабырчука вядомым, — грунтоўнае даследаванне «Матэрыялы для геаграфіі і гісторыі Расіі, сабраныя афіцэрамі Генеральнага штаба: Гроўзенскага губерня (ч. 1-2. Сб. 1863)», дзе дзесяць апісання жыцця і гаспадарчых пабудов, адзення і страў, рэчэй хатняга і сямейнага ўжытку, вераванняў, абрадаў і звычак, вытворцаў дзейнасці беларусаў, прыводзячы на звесткі пра матэрыяльную станавішча і класавую дыферэнцыяцыю беларускай вёскі.

Паважаная рэдакцыя! Прычым у «Звяздзе» артыкул «Апакаліпсіс і выхад» напісаны пра вельмі падобную, але малавядомую за межамі нашага горада трагедыю ў акупаваным Магілёве. Сам я, зразумела, не быў яе сведкам, але з дэталю і шмат чаю пра гэта. Маркую, гэты расказ зацікавіць і газету, і яе чытачоў.

Сёлет, 10 красавіка, спадняеца 160 гадзін з дня нараджэння Паўла Апанасавіча Бабырчука (1832-1905) — гісторыка і этнографа. Ён на радзіву ў невялікім мястэчку Вака, што каля Вілені. Галоўная праца, якая зрабіла Бабырчука вядомым, — грунтоўнае даследаванне «Матэрыялы для геаграфіі і гісторыі Расіі, сабраныя афіцэрамі Генеральнага штаба: Гроўзенскага губерня (ч. 1-2. Сб. 1863)», дзе дзесяць апісання жыцця і гаспадарчых пабудов, адзення і страў, рэчэй хатняга і сямейнага ўжытку, вераванняў, абрадаў і звычак, вытворцаў дзейнасці беларусаў, прыводзячы на звесткі пра матэрыяльную станавішча і класавую дыферэнцыяцыю беларускай вёскі.

Паважаная рэдакцыя! Прычым у «Звяздзе» артыкул «Апакаліпсіс і выхад» напісаны пра вельмі падобную, але малавядомую за межамі нашага горада трагедыю ў акупаваным Магілёве. Сам я, зразумела, не быў яе сведкам, але з дэталю і шмат чаю пра гэта. Маркую, гэты расказ зацікавіць і газету, і яе чытачоў.

Сёлет, 10 красавіка, спадняеца 160 гадзін з дня нараджэння Паўла Апанасавіча Бабырчука (1832-1905) — гісторыка і этнографа. Ён на радзіву ў невялікім мястэчку Вака, што каля Вілені. Галоўная праца, якая зрабіла Бабырчука вядомым, — грунтоўнае даследаванне «Матэрыялы для геаграфіі і гісторыі Расіі, сабраныя афіцэрамі Генеральнага штаба: Гроўзенскага губерня (ч. 1-2. Сб. 1863)», дзе дзесяць апісання жыцця і гаспадарчых пабудов, адзення і страў, рэчэй хатняга і сямейнага ўжытку, вераванняў, абрадаў і звычак, вытворцаў дзейнасці беларусаў, прыводзячы на звесткі пра матэрыяльную станавішча і класавую дыферэнцыяцыю беларускай вёскі.

Паважаная рэдакцыя! Прычым у «Звяздзе» артыкул «Апакаліпсіс і выхад» напісаны пра вельмі падобную, але малавядомую за межамі нашага горада трагедыю ў акупаваным Магілёве. Сам я, зразумела, не быў яе сведкам, але з дэталю і шмат чаю пра гэта. Маркую, гэты расказ зацікавіць і газету, і яе чытачоў.

Сёлет, 10 красавіка, спадняеца 160 гадзін з дня нараджэння Паўла Апанасавіча Бабырчука (1832-1905) — гісторыка і этнографа. Ён на радзіву ў невялікім мястэчку Вака, што каля Вілені. Галоўная праца, якая зрабіла Бабырчука вядомым, — грунтоўнае даследаванне «Матэрыялы для геаграфіі і гісторыі Расіі, сабраныя афіцэрамі Генеральнага штаба: Гроўзенскага губерня (ч. 1-2. Сб. 1863)», дзе дзесяць апісання жыцця і гаспадарчых пабудов, адзення і страў, рэчэй хатняга і сямейнага ўжытку, вераванняў, абрадаў і звычак, вытворцаў дзейнасці беларусаў, прыводзячы на звесткі пра матэрыяльную станавішча і класавую дыферэнцыяцыю беларускай вёскі.

Паважаная рэдакцыя! Прычым у «Звяздзе» артыкул «Апакаліпсіс і выхад» напісаны пра вельмі падобную, але малавядомую за межамі нашага горада трагедыю ў акупаваным Магілёве. Сам я, зразумела, не быў яе сведкам, але з дэталю і шмат чаю пра гэта. Маркую, гэты расказ зацікавіць і газету, і яе чытачоў.

Сёлет, 10 красав

ВОЗГАДАС ВОЗГАДАС

СЛУЖБА-01

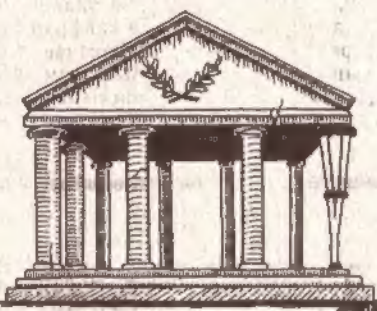
У ЧАКАННІ «ЧЫРВОНАГА ПЕЎНЯ»

Што такое магазін для сельскага жыхара, тлумачыць, напэўна, не трэба. Капі, няма яго ў вёсцы — тут толькі крамкі: крыжы, нават за хлебам у суседні населены пункт трэба ісці. Зірніцца ў гэтым яшчэ не так можа, калі гандлёвыя кропкі зусім не было. А калі ўчора ты перастаў па-рог магазіна ў сваёй вёсцы, а сёння тое памяшканне нібы карова лямка злізала? Застаўся, як кажуць, адзін усямірны — абгарэлы барвены...

Вось і нядаўна тэлефай прынёс такую вестку з Бярэзінскага раёна. Там «чырвоны пёвень» наведваўся ў магазін вёскі Бераскі. Гарачы часей за ўсё сельскі магазін. І гэта не выпадкова, бо на многіх такіх аб'ектах не выконваюцца меравыя характарыстыкі. Перш за ўсё, шмат недахопаў у электрагаспадарцы: у складскіх памяшканнях, напрыклад, нярэдка пад

ТАЙФУН ПРАНЕССЯ

СВЕТЛАГОРСК. Калі жыхары вёскі Стужкі прачнуліся раніцай 28 сакавіка, то ўбачылі на вуліцы такі парог, нібы тайфун «пагуляў»: былі павалены многія дрэвы, пашкоджана электрычная прывода, а ў некаторых дамоў і хлявоў сарваны дахі. Вынікі бедства зараз акаліваюцца, для чаго з горада на дапамогу адпраўлена група будаўнікоў БУ-257 дваццатага траста.

Мал. Алега ШАВЕЛЯ.

РАСПЕРАЗАМІСЯ...

ГОМЕЛЬ. Менавіта так можна ахарактарызаваць гэты факт. Нідзе не працуючы Л. Дзяляч вырашыў укрэціць тэлевізар — дзе б вы дума-лі? — у апорным пункце ахо-вы правапарядку аддзялення ўнутраных спраў Саветскага райвыканкома. Для чаго ўлаважваў уважлівыя дзверы і зрабіў сваю чорную справу. Праўда, вельмі хутка быў затрыман.

А вось навучнец СПТВ-30

А. Івеч на паперах жалю-стры старша сяр-жанта В. Чалава не адра-таваў і прыцягнуў удзе-ля пасля таго, як у тры гадзі-ны ночы спрабаваў абра-ваць «відэаапаратуру» кі-назатра «Спартак» (Паміж тым, што гэта ўжо трэцяя спроба а-браваць ачаг культуры, мі-ліцыянер параніў рабаўніка ў нату. Ужо дзенькі пракура-тура прыняла правамерны-мі, а ў адносінах да Лаўца сваё слова скажа суд.

АДНА ГАЛАВА ДОБРА, А ДЗВЕ — ПОСПЕХ У ГАСПАДАРЦЫ

ХАНОЙ. Тры гады назад хлопчык з паўднёваафганскай правінцы Цікеняг па імені Нгуен Гю Дык праміа па парогі свайго дома зліваў невялікую зямлю даўжыняй усяго ка-ля двух метраў. Яе ха-рактарыстычныя асаблівасці былі падобныя да кавазніка і стра-шыдзімі — навуцнец адразу дзюваў гадоў.

Нягледзячы на пратэсты бацькоў, Дык вырашыў па-кінуць такую рэчку рэнтлію ў сабе дома і заняцца яе выву-чэннем. Ён забяваў, што зямля, яе ёй і належыць, кожны месяц мяняе колер і прыцягвае рас-ці.

Вытворчасць і распаўсюджванне наркатыкаў заўсёды лічылася ў Афганістане найбольшым злом. Менавіта таму краіна яшчэ ў 1935 годзе падпісала опійную канвенцыю, а ў 19 сакаві-ка 1993 года далучылася да канвенцыі па наркатыках. У пы-таных барацьбы з наркабизнесам Афганістан цесна супрацоў-нічае з іншымі краінамі і міжнароднымі арганізацыямі. У са-мой рэспубліцы створана вышэйшая камісія па барацьбе з кан-трабандай, вытворчасцю і распаўсюджваннем наркатыкаў. Аб-значэнні, якое наадае даная праблема пераважнай нарк, сведчыць і той факт, што камісія ўзначальвае віцэ-прэзідэнт Афганіста-на генерал арміі Махамед Рафі.

З дробнага каларовага яску створаны гэтыя мудрагелістыя карункі, адлюстраваныя складаны старымі комплекс рэ-лігійна-філасофскіх сімвалаў. Іх аўтары — тибецкія манахі, асабасці пасланнікі Далай-ламы сцявяджаюць, што карункі дакладна перадаюць вялікі жыццёвы кругаварот. Карункі, створаныя ў прадзе абраду па ўсім рэлігійным канонах, неаб-ходна адразу ж знішчыць, але ў гэтым выпадку зроблена вы-ключэнне, і твор тибецкіх манахаў перададзены ў Нью-Йорк-скі музей.

Раней — золата, брыльянты, ципер-куры і кансервы...

Чаго толькі не крадуць у апошні час! Вось няпоўны пералік інтэрадыянальных краж з хлявоў, падвалаў і гаражоў мінчан за апошнія выхадныя дні: 11 курэй (пер-аплаваўся замком хлява), інструмент і 25 раней на-шаных рэчэй (уламананы дзверы падвала), акумуля-тар, аўтамабільны радыё-прыёмнік і молы (разабра-ны дах гаража), 12 арушав-аючых шнур і 2 карныя (уламананы дзверы хлява), вясёлая «Салот» (сарваны замком з хлява), малод «Ры-га-36» (зной сарваны замком з хлява).

На жаль, гэта толькі не-поўны пералік краж, якіх то-лькі сёння аб'ектамі злачын-стваў у гэты час перастаюць стаць падвалы, хлявы і гара-жы.

С. РАЧЫЛА.

Са зброяй больш надзейна?

У Зэльве быў затрыман уладальнік «Жыгулёў» ў не-звычайным стане. Ён аказаўся сягондны жыхар В., які займаўся індывідуальнай працай па ўдзялах у Мінску. Пры правядзенні дазнання ў яго была зной-дзена кабура істэлета (аб навукашні зброі можна толькі здагадавацца). Зда-вальняючы тлумачэння па гэтым факту грамадзянін В. не даў, таму ў яго мін-скай кватэры быў зроблены вобшук, у выніку якога зной-шлі дробнакаліберную він-тоўку, патроны да яе, а таксама папкі патронаў да палубінага ружжа.

Для якіх мэт ён трымаў гэтыя «ацці» і дзе набыў, — невядома. Кропкі над «і» расставіць суд. Але, здаецца, што гандаль зброяй ста-новіцца нормай.

СЛОНИМСКІЯ КРЫМІНАЛЬНЫЯ ВЕСТКІ

Сумна скончыўся «візіт» у Слонім для двух ма-лых людзей, якіх прыбылі ў горад, каб купіць у ту-рэцкіх рабочых «зеляніны» — па 120 рублёў за штучку. Прычым мужчына прыехаў з Ліды, а яго знаёма — з Ліды. «Аляхавішчы» гэты ўдзельнік маючы рэцэпты (чацвёрта маладых юнакоў) запатрабавалі з гэтай «пошліну» ў памеры пяці тысяч рублёў. Невядома, чым бы ўсё скончылася, калі б не пазвалілі ў мілі-цыю.

Вынаходлівы аказаўся жыхар горада, які выра-шыў абвясціць кішчэ зямор-скага гаспа. Кішчэ ён на-чытаваў з «спісання» і па-тым прапанаваў «напра-ка» жанчыну і заняўся ад-пачынкам на Шчару. Але «нічога музыка іграе!» ён хутка адпрацаваў на турэ-цкім рабочым прыёмні ку-

ЗНОУ «ТРАўКА»

Раскрыты два злачынствы, звязаныя з наркатыкамі. У пер-шым выпадку затрыманы дзе мінчані (абедзвю па 22 гады), якія займаліся вырабам зеля-ня. У другім затрыманы жыхар адной з сярэдняазіяцкіх рэспублік, у якога вышліся і адабра-ны каноплі.

На жаль, супрацоўнікам гарадскога крмінальнага вышуку ўсё часцей прыходзіцца сутыкацца з фактамі пастануплення «траўкі» з паўднёвых рэгіёнаў былога СССР.

РАДЫЁПЕРАХВАТ

дурь удзельнічае дзве амерыканскія і адна япон-ская фірмы.

Міністр замежных спраў Спрай заявіў, што Украіна можа адтрымаць станоўчую ролю ў ліквіда-цыі канфлікту на Балкым Усходзе. Бо Украіна ўста-наўлівае цесныя сувязі з Ізра-ілем і магла б быць па-срэднякам.

Прадстаўнік МАГАТЭ выказаў меркаванне, што ўстаўлены рэактары савец-кай вытворчасці на Казах-дудскай атамнай станцыі Балгары ўважваюць вялікую небяспеку.

«НІМЕЦКАЯ ХВАЛЯ»

Прэзідэнт Буш сумня-ваецца ў неабходнасці прыняцця Японіі і Герма-ніі ў Савет Бяспекі ААН, таму што гэта можа пада-раваць пазіцыі ЗША.

Прэзідэнт Польшчы Л. Валенса знаходзіцца ў Боне з чатырохдзённым ві-зітам. Чакаецца, што ён звернецца з просьбай аб павялічэнні заходнегерман-скіх капітальных укладан-няў ў эканоміку Польшчы і будзе пераконваць немей-скіх прадпрыемстваў у неабходнасці развіцця дзе-лавых сувязей з палякамі.

На а'ездзе кіруючай партыі Румыніі — Фронту нацыянальнага выратава-ня так і не ўдалося выра-біць кандыдатуру на пост прэзідэнта. Цяперашні прэ-зідэнт Іліеску прапанаваў вылучыць яго кандыдатуру, але супраць выступілі былы прэм'ер — міністр Роман, у міншым папалчэнні Іліеску. Гэта выклікала бурны пра-

РАДЫЁПЕРАХВАТ

тэст прыхільнікаў цяпераш-няга прэзідэнта.

«ГОЛАС АМЕРЫКІ»

Пасол ЗША ў Расіі Страус, як паведавае «Таймс», на нарадзе стар-шых супрацоўнікаў пасоль-ства сказаў, што збіраецца змяніць саму сутнасць дзе-янасці прадстаўніцтва. Яго не задавальняе пасіўнае на-зіранне за падзеямі. Калі Вашынгтону патрэбны рэ-зультаты, то хай там гля-дзіць тэлепраграму Сі-Эн-Эс. Страус жа не хоча аб-межывацца пратакольнымі функцыямі, а імк-нецца быць карысным гэта-му краіне пры пераходзе да рынку і дэмакратыі. Такія пазіцыі выкажае незада-волены асобных прэфэ-сіянальных дыпламатаў.

Ю. Лужкоў і іншыя кі-раўнікі Масквы звярнуліся да Ельцына за дапамогай у су-вязі з тым, што Маскве пагражае фінансавая бан-круцтва. Штогод яна траціць каля 130 млрд. рублёў, а зараз на не рахунак устоў 68 млрд. рублёў. Гэта можа прывесці да адстаўкі кіраў-ніцтва Масквы, бо пры-дзецца прыпыніць выка-нане важных сацыяльных праграм.

У ЗША знойдзены працоўныя месцы для са-вецкіх вучоных і спецыялі-стаў — адукацыйна. 150 месцаў у прыватным секта-ры і 150 — у ўніверсітэтах.

У ЗША ўсё больш дзяржаўных дзеячэй пры-ходзіць да высновы, што трэба спыніць выпрабаван-ні ядзернай зброі, бо СНД ужо не ўважвае такой небя-спекі, як было СССР.

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁПЕРАХВАТ

Пастаnova Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)
1992 г. унесці ў Савет Міні-страў Рэспублікі Беларусь пра-пановы аб упарадкаванні льгот-нага водпуску лекаў і вырабаў медыцынскага прызначэння.
6. Міністэрству аховы здо-роўя, аб'яўленай аховы і рэ-спубліканскаму забяспечыць кантроль за захаванасцю і ра-цыянальным выкарыстаннем паступаючых па лініі гуманітар-нага дапамогі лекавых прэпа-ратаў і вырабаў медыцынскага прызначэння.

Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь падтрымлівае ініцы-ятыву калектыву Мазырскага

Старшыня Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь В. КЕБІЧ.
Кіраўнік спраў Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь М. КАУКО.

Пералік матэрыяльна-тэхнічных рэсурсаў і тавараў наrodнага спажывання, выдзяляемых для закупкі за рубяжом лекавых прэпаратаў, фармацэўтычных субстанцый і вырабаў медыцынскага прызначэння

Назва рэсурсаў і тавараў	Ададка-ваўшы	Колькасць
З РЭСПУБЛІКАНСКАГА ФОНДУ СТАБІЛІЗАЦЫІ РЫНКУ		
Аўтамабілі грузавыя	штук	500
Прычэпы, паўпрычэпы, трайлеры	штук	100
Тракторы	штук	1000
Палітылен	тыс. тон	3
Аміды сітнічатыя	тыс. муб. метраў	2,8
Піламатэрыялы	тыс. тон	26,6
Цягла будаўнічая	млн. штук	1,5
Мазут	тыс. тон	22
Дыяметнае паліва	тыс. тон	22
Бензін	тыс. тон	22
Напраўляльнікі	тыс. штук	45
Шыны для грузавых аўтамабіляў	тыс. штук	45
Станкі металарэзныя	млн. штук	0,5
Падшыўнікі качыныя	тыс. м. метраў	9
(для ўнутранай абліцоўкі)	тыс. тон	10
Хлорысты калій	тыс. тон	30
Тэлевізары наляровага адлюстравання	штук	10
Халадзільнікі і марозільнікі	штук	100
Гадзіннікі бытавыя	штук	100
Фотаапараты	штук	22
З РЫНАЧНАГА ФОНДУ		
Тэлевізары наляровага адлюстравання	тыс. штук	25
Халадзільнікі і марозільнікі	тыс. тон	12
Маргарынавая прадукцыя	тыс. штук	30
Беласпеды	тыс. дал.	30
Гарэлка, лікёр-гарэлачныя вырабы	штук	350
Пініна	тыс. штук	250
Гадзіннікі бытавыя	тыс. м. метраў	2,5
Дыявалі і дыяваловыя вырабы	млн. руб.	2,5
Мабіла	тыс. штук	25
Фотаапараты	тыс. штук	25
Электранісправы	штук	3
Электранісправы	штук	3
Кружэвал	тыс. тон	0,9
Запалні	уоўн. сырны	30

Кіраўнік спраў Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь М. КАУКО.

КАЛАНДАР «ЗВЯЗДА»

3 красавіка — 70 гадоў назад (1922) заснаваны Мінскі педагагічны інстытут імя А. М. Горькага (як пе-дагагічны факультэт БДУ; з 1931 года — самастойны ін-стытут). Гэтая вышэйшая навуковая ўстанова (да-рэй, адна з «вузавых» у Беларусі) рытуе наставі-каў сярэдніх школ, ра-шаві ішых.

Чорныя: простая d8 (1). Пачынаючы, белыя запыраюць простую чорную (яко ачко). Чакань таксама сваёй ачкой кавазчыя ацэцы па зместу ад 0 да 10 ачкоў.

ПЕРАМОЎЦЫ АДНАЧЫНА. Лебрават наадаў рэспублі-канскага конкурсу рашэнняў пачынаў па мінскародных шаш-ках № 100 — 30 выкана маста-ка і шашачная літаратура. Са-род адзначэнняў: Ал. Акуліч (г. Віцебск), Ул. Саліжынскі (г. Ра-гачоў), П. Бена (Калінінскі р-н), В. Міцічкі (г. Мінск) і Але-на Хацкевіч (г. Барысав).

РАШЭННІ. 100-52-2 (А. Акуліч): 1. 37-32. 2. 39-33! 3. 29-31! 4. 13-20. 5. 64-89-9 (П. Шыдураў): b8 (b4Ab), e3! c1 (c3), f4 (b2b), e5 x. A (c6d), c7 (c3), e5 c1 x. B (e4d), d3 (c3), h4 (b4), e7, a3 (d2), e5 x. B (e7), f8 (b2), e7 x.

64-89-9 (П. Шыдураў): b8 (b4Ab), e3! c1 (c3), f4 (b2b), e5 x. A (c6d), c7 (c3), e5 c1 x. B (e4d), d3 (c3), h4 (b4), e7, a3 (d2), e5 x. B (e7), f8 (b2), e7 x.

Белыя: простая a1, a5, b4, c3, c5, e1, f2, g1 (8). Чорныя: простая a7, b2, e5, e3, e7, f4, h4 (8). Ход і выйгрыш белых (два ачка).

МІЖНАРОДНЫЯ ШАШКІ. Конкурс № 54. Заданне № 6. Пётр Шыдураў (г. Наваполацк).

Белыя: простая 6, 31, 36, 38, 41, 42, 43, 44, 49 (9). Чорныя: простая 13, 20, 22, 26, 29, 30, 33, 34, 35 (10). Белыя пачынаюць і выйгра-юць (два ачка).

ШАШКІ І ШАХМАТЫ. Конкурс № 3. Заданне № 6. Віктар Шуляк (г. Мінск).

Белыя: простая a1, a2, b6, c1, e1, f2 (8). Чорныя: простая a3, a7, c3, d4, d8, e7, f7 (7). Белыя пачынаюць і выйгра-юць.

А ципер, мужычын, да бар'ера! Нам і Людміле цікава, хто а-вас справіцца з заданнем. Про-вішчы рыпары! абавязкова апублікуем, Чакань рашэнняў!

ПРАДАЮ. дыявалы (Турцыя) 2x3, ску-раваня курты 48—48 р. Тэл. у Мінску 45-35-40.

ПРАДАЮ. прычэп КамАЗа (магчы-мыны бар'ер), кабелі АБВВ 27x2,5 — 1 км., ААБ (ці АВАШ) 3x70+1x50 — 1 км., трас 6 м — 1 км., жоўтыя павяз-жы (СНБ). Тэл. 61

Гордан БРУК-ШЭПЕРД

Документальны расказ пра жыццёвы шлях саацэцкага разведчыка, які пачаўся ў Бабруйску, а закончыўся ў Кліўлендзе.

(Працяг. Пачатак у № 65-67).

Вось такі чалавек прыбыў у верасні 1936 года ў Мадрыд у якасці спецыяльнага прадстаўніка Сталіна пры ўрадзе Іспанскай Рэспублікі. За яго спынялі дзесяць гадоў адданай службы «справе рэвалюцыі». Цяпер ён паслядоўна арганізуе выхад іспанскага золата. Не менш эфектыўна яго дзейнасць па стварэнню партызанскай атрадаў у франкісцкім тыле, асабліва ў шахцёрскай правінцыі Рыа-Хіта. Франка вымушаны быў зняць з фронту дзялі дзве дывізіі, каб падліць гэты партызанскі рух. Дарэчы, іспанскі этап, здавалася б, мог стаць яшчэ адной прыступкай наверх у бліскучай кар'еры Аляксандра Арлова, гэтага вернага выканаўцы волі Крамля.

Аднак у гульні ўсталяваўшы вышэйшы меркаванні, якія не маюць прамых адносін ні да ўласных заслуг, ні да бездакорнай біяграфіі Фёдора Іванавіча Арлова. Гэта лёс выхадца з Іспаніі перш за ўсё разам з яго апарату дажыцця — таго апарату, які вырас у СССР, як на дражджах, на хвалі сталінскага «вяснянага тэрору» і сам стаў яго непобедным ахвярай.

Не дзіўна, што Арлоў аб'явіўся, дэдаваўшы вясной 1937 года, што ў Іспаніі з'явіўся нейкі таварыш Балодзіна. Хоць гэты таварыш і быў у форме танкіста са знакамі адрозненняў каморага, Арлоў было вядома, што Балодзіна — азіз з найбольш вопытных тэарэтыкаў НКВС, прасцей кажучы — зойцаў, спецыяліста па внішнім тым, каго Сталін пачаў метаганізіма «пакарэцца». Што, калі ён прыбыў сюды з заданнем ліквідаваць самога Арлова?

Займаючы такую значную пасаду ў Іспаніі, Арлоў, вядома, ведаў пра лёс тых вядомых унікальных, каго дэставаць адкідаць з еўрапейскіх краін у Маскву, дзе новы нарком унутраных спраў Ягоў без парамаржвання ставіў іх да сценкі. Арлоў заставалася толькі гадзі, калі дайце чарга да яго. Падобна, першы трыўны сінгал быў у жніўні 1937 года.

На яго імя паступіла тэлеграма ад Слуцкага — яго непасрэднага начальніка, які ўзначальваў Заамежны ўпраўленне НКВС. Слуцкі ставіў Арлова ў вядомасці, што агенатура Франка, не баяючы нацыскай Германіі, звыклава выхадца Арлова з тэрыторыі, занятай рэспубліканцамі, каб вывясіць у яго інфармацыю аб размере і характары дапамогі, атрымаваймай рэспубліканскай Іспаніяй ад СССР. Каб папярэдзіць такую небяспеку, пачаўшы даваць Слуцкі, у Іспанію было накіравана група супрацоўнікаў НКВС, у складзе дзесяці спецыяльна падрыхтаваных людзей. Ім прадпісвалася пастаянна суправаджаць Арлова ў якасці дэлегацыі і неслі адказнасць за яго жыццё.

Арлоў пастараўся збавіцца ад такіх кліпатаў. Ён тэлеграфавуў Слуцкаму, што яго штаб круцілаўся навокава іспанскімі салдацкімі рэспубліканцамі, што ўзброена ахова суправаджае яго на ўсіх паездах, і, такім чынам, няма неабходнасці ў дадатковых дэлегацыях. У той жа час, устрымваючы тэлеграмай сваёй маскоўскага начальства, ён прыняў уласныя меры перацягвання. Ён адабраў дзесятак адданных справе камуністаў — немцаў з Інтэрнацыянальнай брыгады і сфарміраваў з іх падраздзяленне саацэцкай аховы.

Рашучы момант надшол, калі Арлоў даставіў новае вядомае паведамленне з Масквы, якое дэталёва асвятляе яго. Гэта адбылося 9 ліпеня 1937 года. На гэты раз тэлеграма была падпісана самім Яговым. Арлоў правілаўся прыбыць у Парыж і звязацца з таварышам Біруковым, генеральным консулам СССР, пасля чаго яны ўдзельнічаюць у маскоўскай пасольства павінны ехаць у Антверпен. У антверпенскім порце ўжо будзе стаяць на яхры, чакаючы іх прыбыцця, савецкі чыноўнік «Свіры». Ён належыць не пазней 14 ліпеня падняцца на борт «Свіры», дзе будзе праводзіць «важную нараду».

Каб Арлоў не прыняў меры па выратаванні сябе і дабраўся да атрымання ягоўскага загаду, наўрад ці ўдалося б усім трапіць учы.

Ён разумее, што любяча нешта чакаць з яго боку будзе растлумачана ў Маскве не на яго карысць. Арлоў неадкладна даў тэлеграфічна адказ: ён прыбыў у Антверпен у назначаны яму дзень і гадзіну, папярэдне заехаўшы ў Парыж да Бірукова. У яго распарэджаны сталася двое сутак. Да закінчана тэтага часу Ягоў ішчэ можа лічыць, што ўсё нармальна. 11 ліпеня ён выехаў з Барселона ў суправаджэнні свайго асабістага ахоўніка-неміта і накіраваўся да французскай граніцы. Пасмук ішоў па вадзіцы, язвам, тут жа фіксуемцы былі выклікаць падарожжа. Ён паехаў сваёй саацэцкай, у прадпісанні яму напрамку і да таго ж адзіна, без сям'і. Ніхто не думаў, што ён зменіць курс толькі пасля таго, як перасячэ граніцу, пакінушы ахоўніка тут, на іспанскім баку.

Апынуўшыся ў Францыі, Арлоў перш-наперш накіраваўся ў гасцініцу «Грандэзаль» у Перпіньяне, дзе, па дамоўленасці, яго чакаў жонка з дачкой, напярэднімі прыбыццямі з загараднай вільі. Аднольце ўсё трое накіраваліся на вазкал і селі ўначы паражыць поезд.

У Парыжы яны былі рэйсавы 13 ліпеня — напярэднімі французскага нацыянальнага свята. Для ўзяцця Бастыліі. Ніхто не ў стане прадугледзець усё на свеце, але Арлоў прама-такі прыкпінуў сабе за тое, што не падобна гэтай складанасці: праяжджаючы па паражыцкіх вуліцах, яны заўважалі, што пачаўся ўжо вясільні «зыход» ларыжэн са сталіцы на ўлоны прыроды, характэрны для ўскага вяснянага свята. Арлоў накіраваўся за горад, на адпачынак. І, дабраўшыся да амерыканскага пасольства, куды мелі намер зварнуцца з просьбай аб прадстаўленні ім палітычнага прастынішча, які з жахам даведзіліся, што амерыканскі пасол Буліт паехаў ужо адначычальна і з'явіцца не раней чым праз два-тры дні! Мары прышлі ў галаву выратавальная думка — паісаі ў дыпламатычнае прадстаўніцтва Канады.

Калі Арлоў прад'явіў там свой дыпламатычны пашпарт і папрасіў аб спатканні з кіраўніком канадскай мсіі, у яго прылігнула апасенне, што яму адмовіць у прыёме, бо Канада не мае дыпламатычных адносін з Савецкім

Саюзам. Але не, яго чакаў, наадварот, вельмі вясёлы прыём. У далатах кіраўнік канадскага прадстаўніцтва аказаўся былым камісарам па справах іміграцыі, такім чынам, арыентаваўся ва ўсіх пытаннях, звязаных з прадстаўленнем прастынішча ў яго краіне.

Цяжка сказаць, у якой меры Арлоў расказаў яму пра свае праблемы, аднак на працягу гадзіны ўсёкачы атрымалі не толькі канадскія візы (вёдаць, гэта прайшло без ускладненняў, таму што ў Квебеку таксама пачалі ўжо адначычальна свята, і гэта пазбавіла вяснянага канадска неабходнасці кансультавацца праз акіяны з начальствам), але і рэкамендацыйнае пісьмо, адрасаванае ў камісарыят па справах іміграцыі — былым салужыўцам.

Больш таго, міжволі стаў удзельнікам размовы канадскі пастар, які выпадакова зазіраў у гэты дзень у прадстаўніцтва. Даведаўшыся, што Арлоў з сям'ёй неабходна яму мага хутчэй апынуцца на процілеглым беразе Атлантычнага акіяна, ён сказаў, што якраз увачыры з Шэбрура аджодзіцца канадскі чыноўнік «Манклэр» і, здаецца, на ім ёсць ішчэ свабодныя каюты.

Верагодна, за ўсё сваю доўгую службу ў разведцы Арлоў ні разу не атрымліваў за такі кароткі час такой колькасці жыццёва важнай інфармацыі, як цяпер, калі яго разведвальная кар'ера беспаўротна заканчвалася! Ён кіннуўся ў турсыскае агенства па білеты на «Манклэр», а Марыя збегала ў гасцініцу, дзе яны спыніліся, за Берай і рэйс. Сустрэліся на вазкале, калі да вядомаму шэбрурскага поезда заставаліся лічаны секунды. Праз чатыры гадзіны сям'я Арловых паднялася на борт «Манклэра». Ноч засталася іх ужо ў адкрытым моры.

Пятнаццаць гадоў маўчання

13 жніўня, прад'явіўшы ўсё той жа дыпламатычны пашпарт, Арлоў з сям'ёй праз канадскую граніцу трапіў на тэрыторыю Злучаных Штатаў. Мінуў роўна месяц з таго дня, калі ягоўска «рухомаа група» дарэмна чакала яго на борце «Свіры». У Францыі Арловым, можна сказаць, неверагодна пашанцавала, але там не было чына перавесці дух. Цяпер жа, аказаўшыся за акіянам у адноснай бясспы, Арлоў пачаў быў тэрмінова пакланіцца аб тым, каб Сталін не даўжыўся да яго маці і нешта якая засталася ў СССР. Добра ведаючы пораў «гэпадары», Арлоў разумее, што існуе толькі адзін спосад захаваць жыццё дзевоні ў чым не внавацім заложнікам. Гэтым спосадам быў шантаж, прытым шантаж буйны, каб Сталін усяводзіў, што ён ніколі не выйграе, а можа толькі сур'ёзна праіграць, калі знадуема помысці дзевоні старым жанчынам.

Ішчэ знаходзячыся ў Канадзе, Арлоў тэрмінова выклікаў у Манрэаль свайго нью-йоркскага кузена Натана Курніка і ўручыў яму два тоўстыя пакеты. Гэта былі пісьмы — абодва аднаго і таго ж зместу, на трыццаці сямі старонках кожнае, прызначаныя Сталіну і яго наркомом унутраных спраў Ягову. У пісьмах не было ні лінійна риторыкі, ні абвінавачванняў, ні спроб самаапраўдання. Яны налілі цалкам дэталёва характар. Арлоў даваў і да ведама Сталіна і яго паматгата, што, калі дзевоні старым жанчынам паспрабуюць помысціць, ён апыбікуе ўсё, што ведае пра мярзотных сталінскіх заложнікаў. У першую чаргу ён абнароўвае факты, якія сведчаць аб нечалавечай жорсткасці самога Сталіна, а таксама ва ўсіх дэталях рэспубліканскай вяснянай прамаскоўскай спалучэння «макоўскай прывада» 1936—1938 гадоў, аб якіх было толькі шуму на Захадзе. Каб паказаць, што яму сапраўды вядома ўсё завулканіза дзейнасць гэтых прывадаў, ён і падарэзана ішчэ ішчэ сталінскіх заложнікаў (хоць наўрад ці былі ў Сталіна і Якова нейкія сумленні наконт тэтага), Арлоў пералічыў зброеныя Сталіным заложніцы, якія ён мае на ўвазе.

Пісьмы заканчваліся ішчэ адным папярэджаннем: калі што-небудзь адрачыцца з самім Арловым, гэта нічога не зменіць, бо ён распадарэцца аб неадкладнай публікацыі ўсіх гэтых выкрывіцельных трыніх асабімі на выпадак раптоўнай смерці.

Адносна Якова Арлоў таксама выкарыстаў такі наездны і бяздумны спосад, які шантаж. Ён прыгрозіў публікацыяй, у прыватнасці, таго факта, што Ягоў дазваляў свайму тайнаму агенту з асяродка бязвымігрантаў — генералу Мікалаю Скобіну — укрываць у саацэцкім пасольстве, калі французскае паліцыйна ішла за ім па пятах, маючы намер арыштаваць яго за ўдзел у выкраданні генерала Мілера. Указанае распадарэцца Якова кідала цень на савецкае пасольства ў Францыі і, вядома, было буйным службовым промахам, які, каб ён стаў вядомым Сталіну, мог каштаваць Ягову кар'еры, калі не галавы.

Заставалася вырашыць немагавянае пытанне: як даставіць гэтыя грозныя папярэджанні адрастам? Натан Курнік пагадзіўся адрадавацца ў Еўропу і перадаць іх работнікам савецкага пасольства ў Парыжы. Расходы на гэту падарожжа браў на сябе Арлоў, ён жа праістэктываў свайго кузена, які ўвачыў і кантакт з пасольствам, не падвргнуўчы сябе небяспечы.

У той момант, калі Арлоў перасеклі граніцу Злучаных Штатаў, місія, ускладненая на Курніка, ужо была выканана і ён знаходзіўся на шляху дамоў.

Такім чынам, было зроблена ўсё, што ў талавых сілах, для абароны двух маці, становіцца якіх у СССР заставалася, несумнеўна, вельмі небяспечным. Цяпер Арловым вярта было падумаць, як застрахавць ад усіх вынікаўскай сямі сабе.

Арлоў не меў ніякіх лінійна наконт тэтага: ён разумее, што Сталін ні перад чым не спыніцца, толькі б дабрацца да зарадкіна, які ў дадатка да ўсяго асеміліў яго шантажыраваць. Было вырашана, што ў ЗША сям'я будзе жыць пад непрыкметным прывітаннем Берг і наогул пастанавіць хутчэй «застарэцца» ў амерыканскім асяродкі.

(Працяг будзе)

З ПОШТЫ

«ПАДЗЯЛЯЮСЯ НАСЕННЕМ»

Вясна прыкметна ажывіла рэдакцыйную пошту «саацэцкага» адрэса. Пісьмы і званкі самыя нечаканыя. Скажам, якому сорту капусты аддаць перавагу — «савецкі» ці «амерыканскі»? Ці такое: на слянянскі сцябіне вішню сядзіць на самой мяккі. Гэта куст ці дрэва? І зноў званкі — наконт расад. «Падзялюся» памідоры — і ўсё. Даводзіцца тлумачыць, што зямля нават у агарода не заўсёды якаясь, што яе трэба арацаваць, праграць-прапарыць, каб знішчыць узбуджальніку хвароб. Лепш рытываць з лета, закладваючы ў свае міні-кампісты дзярніну, гной і пясчок. Некалі разоў пералаціцца.

Або такое пытанне: ці ёсць у Беларусі лёжкі сорт іграшкі? Бязумоўна, ёсць: «Беларуская лозня» (такіх назва) раяніравана на некаторых абласцях. І дае небяспечна ўраджай. Плод не паражыцца паршой. А яшчэ ў падвале да савіска, захоўваючы добры выгляд і смак.

Само дрэва сярэдняй велічыні, крона густая, штогадо радуе ўраджаем. Плоды зялёныя, гладкія, сярэдняй вага за 100 грамаў. На разрэзе белыя. Яны салодкія, дарові сакавітыя. Азіяна — 4,4 бала. Убіраюць у другой палавіне верасня. Спэцыяліста з гэтай работай — значыць збіраць спелыя грушы пад дрэвам (яны вельмі спылюцца).

«Я з'яўляюся пастаянным падпісчыкам вашай газеты. У сваім агародзе вырошчваю розныя культуры. Хачу падзяліцца з такімі ж чытацямі, як я, насеннем розных культур. Прапаную без аплаты насенне салодкага перцу, спаржы, крону, дзіўна-лісты, а таксама за невялікую плату клубні сартавых варыянтаў».

Вось такое пісьмо. Магчыма, нехта захаце набыць насенне. Таму прыводзім адрас: 222810, Мінская вобласць, Пухавіцкі раён, п/а Навасёлкі, вёска Купалае, Ніканавіч Раіса Сцяпанавіч. Раіса Сцяпанавіч просіць толькі, каб людзі ўкладвалі кайверт са зваротным адрасам і мяшкоў для насення.

«НАРМІРОУШЧЫК», ПАЦЯСНІСЯ!

Некалькі гадоў запар з прысцябінскай салодкі і дач знілі абылі. Не, дрэвы не высячаны. Вясною некаторыя з іх спрабуюць распусціць палесты кветак. Але ўсё марна. Нейкі яртлыжы жуток сядзіць на пупышкі, хабатком працінае кволую маладую тканку і знікае. Параненая пупышка не распусціцца. У ёй змясць абылі гадучыня — чарвячок.

Гэта ў садзе палое кветка. На малюнку вы бачыце яго ў некалькіх павяржальных выглядзе. Стварэнне маленькае, а шкода, якую ён наносіць, велізарная. Жуток, даўжыня яго да 6 мм і менш, які толькі прыгрэ сонежка, б'яжыць па сваіх, дакладна знаходзіць кветкавую пупышку, прэколюе абыліку сваім доўгім і дужым хабатком. Адыдзе адна (або!) — дэлей, да новай абыліцы. Праз некалькі дзён якая ператварыцца ў маленькага светла-жоўтага д'ябля. Ён высьмоктае і выгрызае ўсё карыснае ўнутры кветкі і і чакане сваёй час, каб спыніцца на зямлю. Кветка становіцца бурой, не распусціцца. Часта яны ніяк пачае, выпускаючы кропелькі соку-слёз. Не ўзабаве палесты асыпваючы, вызваляючы «палоннага». У гэты час па дрэвах лобяць жоўтыя сінкі. Яны спрыта збіваюць «шалашыкі» і адыцця смачны корм.

Кветкад настолькі пражэрдзі, што часам з'ядае ўсё ўраджай. Сорт абылі не мае значэння. Былі б толькі смачныя пупышкі! «Быў час, калі яго лічылі «нарміроўшчыкам» ўраджай. Маўляў, пупышак толькі, што ўсё не аблазіць. Ён возыме толькі свеж, а асноўны ўраджай пачынае раіць па галінках, пад якімі ляжыць злафай, тоўсты чыжык палкай. Ад удару кветкад падае. Ён мокры і рухавіца, а яны больш лятаць, не можам. Згарнулі злафай на кукуку — і на вошціца ці і кіпеня.

2 калі ўжо і такіх меры не дапамагаюць, вярта брашчы, зні апырсквалі. 30 грамаў карбыска на 10 літраў вады (адыдазі соды 15 грамаў маючыны для падыркі) — і распылі па галінках. Паспех не 100-працэнтны, але дастаткова эфектыўны. З ураджаем будзе!

СМАЧНЫ АГУРОК У МАІ...

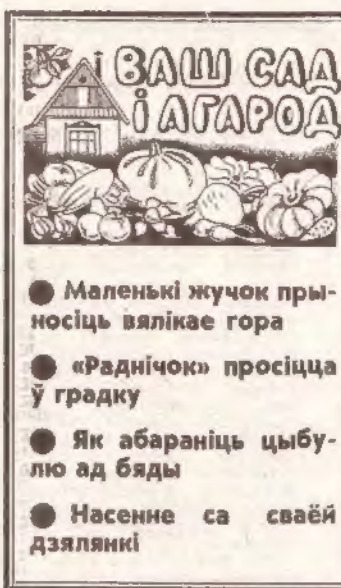
Надышоў час высадзіць у скрынку даўжыняй 20, шырыняй 20 і вышыняй 25 сантыметраў дзесяць калі агуроў. Вось — «радыска» і два — «адыжыка» ці «адыжыка». Першыя ўтвараюць толькі жоўтае кветкі, на якіх вырастаюць жаланыя плады, другія больш утрымліваюць мужчынскія.

Зноў скрынку высілаем палёнкай, дэлей на пнях адскаваў такой жа палёнкай, засыпаем перагоннай зямлёй з плавнінем ці пяском (5:1) і высідаем палёнкай прарошчаны і абышходжаны калівы — па два ў кожную ячэйку. Пасля горшыя расліны знімаем нажніцямі.

Праз месяц-паўтара на сонечным падыркі агуркі зацівнуць. Першыя кветкі з'являюцца.

Праз п'яць дзён вы заўважыце

Матэрыялы выпуску падрыхтаваў да друку Мікалай ЧАХОУСКІ [тал. 32-41-92].

- Маленькі жуток прыносіць вялікае гора
- «Раднічок» просіцца ў гродку
- Як абараніць цыбулю ад бяды
- Насенне са сваёй дзялінай

БАЦЬКІ-КАРЛІКІ І ДЗЕЦІ-ВОЛАТЫ

Атрымаў з адной соткі 150 кілаграмаў цыбулі — мара ці рэальнасць? Некага такое пытанне загоніць у тупік, а многа ўпэўнена скажыць: «Не толькі можна, а і рэальна». Так, шмат дзе на агародах высілае і больш важкі ўраджай.

Што ж патрэбна, каб вытрымаць нягледзі на экзамен, адыцця прыліжы горадцы, назіраючы, як абыліны, бы тыя плугі, грозна распусваюць глебу, набіраючы вагу?

Па-першае, тэрміны пасадкі. Каранёвая сістэма цыбуліны залягае неглыбока — на нейкіх 15—25 см. Калі здаецца, засуха, ёй цяжка знайсці «глыткі» вільгаці. Разам з тым расліна не б'яжыць халадоў. Зналічы, савіць яе ў зямлю трэба яшчэ ў красавіку, калі глеба на глыбіні 5 см прагрэцца хоць бы да трох градусаў. Ранняя пасадка дасць магчымасць спажываць зямлю і вясняную вільгаць. А ёй добра насычана поле.

Глыбока заганяць каліны не трэба. Над сухой шыяк павіна быць да 2 см глебы (гэтае сухое шалупіненне тэрчыць з радкоў).

Так рабіць на супесках. А на гліністых, шчыльных глебах савіць яшчэ мякчэй. Адыдазіць адной цыбуліны ад другой — 8—10 см. Азіз рад цыбулі ад другога на адыдазіць ў 20 см. А яшчэ лепш савіць азіз «лісны след» цыбулі, пасля рад морквы і цыбулі. Гэтыя расліны «адыдагаюць» адна адной змягчаць з мухамі — маркочыні і той, што любіць цыбулю.

Існуе думка, што чым больш шалупіцца лягла ў глебу, тым больш значным будзе ўраджай.

не, што кветкі на агурках б'яжыць павялічыліся ў памере. Самую буйную жаючую кветку на кожнай савібіцы (ўсяго 5) арацаваць і чакаць 10 дзён, пакуль не вырасце першыя. Ішчэ кветкі трэба знімаць, як толькі яны пачнуць распусціцца. Самымі смачнымі я абароні расліны, дадзім ім магчымасць развівацца. А яны аддзяча другым высілаваннем палёў. Майскі ж агурчак, бадай, самы смачны.

І так, і не вельмі. Маленькі савок, дыяметр якога ўсяго 1 см, працяглае такую жаўтасць у росце і так раздэцца ўшыркі, што часам і велікан пасуе.

Па-чацвёртае, як бы добра ні была дагледжана глеба (свежы гной не ўносіць!), абавязкова зрабіць дзве-тры падкормкі. Першы раз — праз два тыдні пасля «вылету» зялёных парынак, другую яшчэ праз два-тры тыдні і трэцюю — праз 20 дзён. Першую і другую можна зрабіць арганічнымі ўгнаеннямі — жыжыкай, каравяком, конскім ці птушчым павітам. Кіравіца такімі кравіцамі: і частку жыжыкі на 4—6 частак вады, і частку каравяку (літр) на вядома вады, а і частку птушчынага павіта — на 10—12 частак вады. Да раствору жыжыкі дабаўляюць (на вядома) 50 грамаў суперфасфату, і грам жыжыкі куларавы, і грам буры. Карысна павіць радкі і вадой, у якой мылі посуд, ці спецыяльным настоем траў.

Цыбуля вельмі патрабавальная да серы. Таму на трэцюю падкормку выкарыстоўваць толькі суперфасфат (60 г) і сярністы калій (30 г). Азітныя ўгнаенні выклікаюць!

Уносіць падкормку ў радкі, якія капаюцца ачыткам, якраз паспрабуйце. Пасля ўсё зноў загараюць.

Па-пятае, як бы мы старанна ні даглядалі пасадкі, а муха шкідзіць буззе. Яе адыдажваюць попелам, які распыляюць на расліны, тытуею, высідажваюць нагоці і календром, якіх не пераносіць муха.

Трэба памятаць такое правіла: першыя месяцы дэя цыбуля павіна як найлепш развівацца зялёную масу. Густое, цёмна-зялёнае пачынае — сведчанне вясняна ўдчы. Першая і другая савібіцы з гэтага «абытка» ідуць на фарміраванне жоўтага шалупіня. Астанія «адытны» саму цыбулю.

Толькі ў другой палавіне лета пачынаюць рэзнымі ішчэ «адытны» з лісця ў доны. Цыбуліна расце ўвачыліца. І чым больш працягла і больш поўны гэты працэс адытны, тым больш цыбуліна. Аб спыненні адатку сведчаць палёглы і паражыны лісце. Значыць, пара збіраць ураджай.

НЯПРОШАНЫЯ ГОСЦІ

Кожны агароднік вясной з трыногай выходзіць на свой наезд. Трынога гэта небяспечная ажа. Яе перамяваць вядзіні, ці не адырлі суніцы, чым дапамагчы, каб пшыра расліны кветкі і, наадварот, які зменшыць зялёнае «адытка» пустазелье? Яго так моцна і так яно прадзідацца да жыцця ў нечын бойцы за сваё існаванне, што нашы прапалкі, рыхленні, перакопанні — што славу дабрава.

Пустазелье хутка набірае сілу, зняіня культурны пасадкі, бы тыя рэакцыі, перакопывае пажыўныя рэчывы і разна-жаеца, разнажаеца. Насеннем, оладзі, вегетатыва. Насенне разнасіць везд і везд. Ілі савілаванне, ці нізкая тэмпература, ці складаная пераўтварэнні ў страўніку жыцця не знішчаюць яго. Часам пашідога ляжыць недзе закінутае. І дэлей толькі выдасць спрыяльная пара, як яно тут жа дружна пачынае працэс.

Соголетні жыццё і даюць працяг свайму разбужаю ролю на працягу лета. Яравыя (лебяда, свірапа, ўсёс) і ішчэ) да вясені зрабіў ўсё, што хацеў, калі яны не перашкодзілі ім. Будучым летам яны ў абычые ва ўсіх кутках агарода. Шматлікіх пустазельяў (пырык, асот, іалы, ішчэ) конска і ішчэ) жыццё некалькі гадоў. Здаецца, нават маленькі кавалачек корня пырыку выклікае да жыцця цэлую калонію драпежных раслін.

Змягчае са шкіднікамі цяжка. Іх выганіць з аднаго канца грады, а яны праз дзень-другі вылезуць з ішчэ. Шматлікіх лепш выкопваць як найбольш. Пырык яшчэ і вырастае вільмі. Думываец вельмі добра вырастаеца раянкі вясной. Яго карынішча бы падмазанае — узяў за грыву — і на свет Божы.

Адыдажваю і яравыя лепш знішчыць у пачатку развіцця. Барана, культуватар, проста матыка якраз да месца. Не трэба зрываць лісточкі. Праз два дні і змяняюцца новыя. Лепш выкінуць з каранем.

Матэрыялы выпуску падрыхтаваў да друку Мікалай ЧАХОУСКІ [тал. 32-41-92].

ТАЛЕБАЧАННЕ

2 красавіка

Беларускае тэлебачанне 11.00. «Вясці і дзеці». Мастацкі фільм. 1-я серыя. 16.30. Беларуская літаратура. 10-ы клас. 17.00. «Небыліца», «Носікі-кіраўнікі». Музыкар